

TÜRKİYE - ÇİN

GİZLİ

ETKİ ANALİZİ KARŞILAŞTIRMALI ARAŞTIRMA PROJESİ VE ÇALIŞTAYI | 1. ETAP

Kovid-19 Sonrası Yeni Paradigmalar;
Kuşak ve Yol, Ticaret, Turizm, Yatırım, Finans ve Teknoloji

TASAM

TÜRKİYE STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
TURKISH ASIAN CENTER FOR STRATEGIC STUDIES

www.tasam.org

VİZYON BELGESİ (TASLAK)

ETKİ ANALİZLİ KARŞILAŞTIRMALI ARAŞTIRMA PROJESİ VE ÇALIŞTAY | 1. ETAP TÜRKİYE - ÇİN

“Türkiye - Çin | Kovid-19 Sonrası Yeni Paradigmalar; Kuşak ve Yol, Ticaret, Turizm, Yatırım, Finans ve Teknoloji”

Türkiye 80 milyonluk nüfusu, büyüyen ve gelişen ekonomisi, Afro-Avrasya ana kıtası ortasında sahip olduğu jeostratejik konumu, Avrupa, Karadeniz, Kafkaslar, Asya, Orta Doğu ve Afrika ülkeleri ile sahip olduğu tarihî, siyasi ve kültürel bağları, Birleşmiş Milletler başta olmak üzere uluslararası alanda gittikçe artmakta olan aktivitesi, NATO, AGİT ve CICA gibi örgütlerin önemli üyelerinden biri olması ve son dönemde geliştirdiği aktif dış politikası ile uluslararası alanda gittikçe önem kazanan bir aktör hâline gelmiştir.

Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC) ise yüzölçümü, 1,4 milyarlık nüfusu, sanayileşme ve teknolojiye elde ettiği ilerleme, büyüyen ve gelişen ekonomisi, doğal kaynakları, Birleşmiş Milletlerdeki veto gücü, Şanghay İşbirliği Örgütü (ŞİÖ) içindeki yeri ve dış politikada geliştirdiği stratejilerle hızla büyüyen ve dünyanın ortaklık kurmak için yoğun çaba sarf ettiği bir güç hâline dönüşmüştür.

Türk - Çin ilişkileri İpek Yolu vasıtasıyla çok köklü bir tarihi arka plana sahip olup, M.Ö. 2000'lere dayanmaktadır. İkili temaslar, İpek Yolu vasıtasıyla 1400'lere kadar yoğun şekilde canlılığını korumuştur. Bununla birlikte, iki ülke arasında diplomatik ilişkiler Soğuk Savaş dönemi zorunlulukları nedeniyle ancak 1971 yılında tekrar tesis edilebilmiştir.

Çin'in 1979 yılında dışı açılma politikasını başlatmasının ardından, Türkiye ile Çin arasında üst düzey ziyaretler de gerçekleşmeye başlamış, ancak 1985'ten sonra istikrarlı süreç takip edilememiştir. Türkiye-ÇHC ilişkileri, siyasi ve ekonomik olarak 2003'te ivme kazanmış, 2009'dan itibaren de her alanda optimum seviyeye ulaşmıştır. 2010 yılında iki ülke Başbakanlarının onay verdiği stratejik işbirliği belgesi ile ilişkiler ayrı bir boyuta yükselmiştir.

Türkiye ve Çin, Orta Asya ile Orta Doğu'da **jeopolitik ve güvenlik alanlarında** ortak çıkarlara sahiptirler. **Enerji güvenliği ve gittikçe artan terörist faaliyetler** göz önüne alındığında, bu bölgelerde barış ve güvenliğin sağlanması her iki ülkenin çıkarları için gereklidir.

Türkiye ve Çin'in son dönemde yakaladıkları büyüme hızları her iki ülkeyi **ekonomik anlamda da birbirlerini daha fazla dikkate almaya zorlamaktadır**. Çin için Türkiye; Balkanlar ve Avrupa'ya bir çıkış kapısı, Orta Doğu ve Orta Asya'da iyi bir ekonomik ortaktır. Türkiye ise Çin'i; siyasi, ekonomik ve güvenlik ile ilgili alanlarda karşılıklı ilişkilerin güçlendirilmesi gereken bir partner olarak görmektedir.

Türkiye Asya ülkeleri ile ilişkilerini geliştirme konusunda da Çin'in işbirliğine özel bir önem atfetmektedir. Bu bağlamda Türkiye ŞİÖ'ye büyük bir önem vermektedir. Nitekim ÇHC, Rusya Federasyonu ve diğer üye ülkelerin desteğiyle Türkiye, Pekin'de düzenlenen zirvede örgüte diyalog ortağı olarak kabul edilmiştir. Bu sayede, Türkiye, uluslararası ticaretten güvenlik işbirliğine kadar pek çok alanda ilişkilerini daha iyi bir noktaya taşıyabileceğini düşünmekte ve ASEAN gibi uluslararası örgütlerle ilişkilerini yoğunlaştırmaktadır.

Çin Halk Cumhuriyeti; Japonya ve Güney Kore'yi geçerek Asya-Pasifik Ülkeleri arasında Türkiye'nin **en büyük ticari partneri** hâline gelmiştir. Ticaret hacminin artmasına paralel olarak, iki ülke arasındaki ilişkiler ivme kazanmıştır.

Türkiye - Çin ilişkilerindeki **en önemli sorun dış ticaretteki makasın Çin lehine gittikçe açılmasıdır**. Bu durum ekonomik ve ticari ilişkilerin Hükümetler düzeyinde mercek altına alınması sonucunu doğurmuştur. Dış ticaretimizdeki makasın giderek Çin lehine açılması Çin tarafından kaynaklandığı gibi Türk tarafından da kaynaklanan bazı nedenler mevcuttur.

Çin'in dış ticarete kendine özgü avantajları yanında, Türk iş insanlarının bu ülkeye yatırım yapma konusunda çekingen davranmaları da sorunu derinleştirmiştir. Ancak son dönemde gerçekleşen üst düzeyli ziyaretlerde ÇHC'li devlet adamları Çinli şirketleri Türkiye'de yatırıma teşvik ettiklerini belirtmişlerdir. Bu ifadenin kuvveden fiile dönmesi beklenmektedir. ÇHC ayrıca Türkiye'deki enerji ve altyapı projelerine avantajlı finansman imkanları sunmaya başlamıştır.

Türkiye Kıbrıs başta olmak üzere diğer uluslararası sorunlarda BM Güvenlik Konseyi daimi üyesi olan Çin'in desteğini almaya çalışmıştır. Geçmişe göre ÇHC, Kıbrıs da dâhil Türkiye'nin hassasiyet duyduğu konularda daha duyarlı bir tavır almaktadır. İzleyen dönemde Türkiye'nin uluslararası platformlarda artan etkisine paralel olarak BM, G-20, CICA, ASEAN ve ŞİÖ gibi örgütler bünyesinde iki ülke arasında siyasi, ekonomik, kültürel ve güvenlikle ilgili alanlarda işbirliği imkanı zemini daha da güçlendirilebilecektir.

Çin'in küresel etki potansiyeline sahip "Kuşak ve Yol" İnisyatifi de Türkiye ve çevresi için önemli yapısal perspektifler içermektedir. Geline nokta; ticaret dengesizliği ve iletişim eksikliği kaynaklı Sincan Uygur Özerk Bölgesi merkezli gelişmeler nedeni le istenilen sıçramayı yapamayan ekonomik hedeflerin ikili ve çok taraflı analizi ve yeni radikal parametreler geliştirilmesi karşılıklı bağımlılığın gerçek potansiyelini ortaya çıkarabilecektir.

Salt ticaret dışında; turizm, yatırım, finans, teknoloji ve güvenlik kapasitesi gibi alanlarda mevcut olan sınırsız potansiyele odaklanacak, her iki tarafın da önceliklerine empati yapacak bir yaklaşımla; etki analizli karşılaştırmalı bir araştırma yapılması müteakiben tüm aktörleri bir araya getirecek çalıştayla sonuçların ve görüşlerin paylaşılması ilk etap olarak öngörülmüştür.

Ana Tema

"Türkiye - Çin | Kovid-19 Sonrası Yeni Paradigmalar; Kuşak ve Yol, Ticaret, Turizm, Yatırım, Finans ve Teknoloji"

Alt Temalar

Ticaret Dengesi Etki Analizi

Öncelikli Sektörel İşbirliği ve Yatırım Perspektifleri

Finans Kapasite Analizi ve Fırsatlar

"Kuşak ve Yol" İnisyatifi ile Olası Türk Koridoru

Teknoloji, Güvenlik ve Savunma Sanayii

İkili, Çok Taraflı Ortaklıklar; Altyapı ve Müteahhitlik